

LES ELECCIONS DEL 26 DE MARÇ MOSTRARAN «L'ESTAT DE LA PERESTROIKA»

URSS: comença l'assaig general

Les primeres eleccions parlamentàries que viu l'URSS no es poden veure com un duel govern-oposició ni tan sols PCUS contra els altres grups. No obstant això, el fet és històric.

Llibert Ferri

El 14 de març el butlletí del Comitè Central del PCUS va fer públiques les actes de la sessió de l'octubre del 1987, l'escenari de la dimissió del dirigent radical Boris Eltsin després de greus enfrontaments amb el cap de files dels conservadors Iegor Ligatxov. Més que una prova de *glasnost*, de transparència informativa, els soviètlègs més entenimentats han valorat la publicació d'aquestes actes com una maniobra per desqualificar Eltsin en plena campanya electoral, ja que en aquella sessió l'ex-cap polític de Moscou va rebre, també, fortes crítiques per part del secretari general: Gorbtxov el va titllar d'immadur, d'ambició

i d'esquerranista tot i que va reconèixer la seva vàlua intel·lectual. I és aquesta la imatge d'Eltsin que els sectors conservadors del partit —i també els no tan conservadors però sí oficialistes— volen que arribi a la gent del carrer. Es tracta d'una maniobra de desmitificació —i, posteriorment, de desqualificació electoral— que ja va assejar el candidat diguem-ne gorbtxovià Evgueni Brakov, director de la fàbrica de cotxes Zil durant el debat televisat amb Eltsin. Brakov va voler posar nerviós el candidat radical preguntant-li per què no havia renunciat encara al serveis sanitaris especials de què gaudeix la *nomenklatura*. I és que Eltsin ha centrat la seva campanya en la lluita contra la corrupció i els privilegiats.

Gorbtxov obre l'URSS al pluralisme.

Al dirigent radical no li estan posant les coses gens fàcils pel que fa a la seva campanya al carrer: fins fa poc la policia retirava i arrancava els cartells electorals amb la seva fotografia que els grups de voluntaris anaven penjant i enganxant pel centre de Moscou. Amb tot, Eltsin no decau i continua insistint en la més possible i pragmàtica de les noves propostes electorals: constituir un bloc democràtic d'esquerres al nou Parlament i funcionar com a oposició organitzada.

Entrebancs pertot arreu

Per a poder formar aquest bloc democràtic d'esquerres que proposa i que, ara com ara, seria molt minoritari, Eltsin necessita que els candidats a

Les nacions de l'URSS davant el procés electoral

Vicent Partal

Per a tota la Unió Soviètica la cita del pròxim 26 de març té una importància especial. Per primera vegada serà possible triar un candidat no beneït des de les altes instàncies del PCUS. O triar-lo, en competència amb un altre candidat. Això, tal com està demostrant el procés previ, provoca un canvi importantíssim en la mentalitat de l'home soviètic.

Però cal no enganyar-se. Les eleccions no convertiran en parlamentaris tots aquells que fins ara només eren dissidents. Ni de bon tros. Es calcula que en el pròxim Congrés dels Diputats dels Pobles el tant per cent de militants del Partit Comunista serà superior al que existeix en la vigent estructura parlamentària de l'URSS. En aquest sentit, el màxim que hem d'esperar és que en el futur Parlament pugui constituir-se un bloc important de partidaris de les reformes més avançades, minoritari però influent. Boris Lelstin, el polèmic ex-alcalde de Moscou, ja ha anunciat la seua intenció de participar en la creació d'aquest bloc.

Si finalment es configura, no hi ha cap dubte que la part més important (almenys numèricament) no provindrà de Rússia sinó de les altres nacions de l'URSS. I principalment, d'aquelles que han bastit un fort moviment nacionalista en els últims mesos. Per això —perquè es podrà escoltar la seua veu,

sense intermediaris— les eleccions soviètiques, que són importants per a tots, són més importants per a les nacions.

Un exemple: als països bàltics, amb tota probabilitat, el PCUS passarà a ser minoritari, al darrere dels tres Fronts Populars de Lituània (*els Sajudis*), de Letònia i d'Estònia. No cal explicar quin significat psicològic tindrà això en la població. I si de moment el significat polític concret serà escàs (pel caràcter minoritari dels representants bàltics en el Parlament de la Unió), en pocs mesos no ho serà. Després de les eleccions generals, les repúbliques bàltiques han de triar els seus propis Parlaments. I en aquest moment no serà cap anècdota, sinó un trasbalsament polític de primera magnitud, que el PCUS siga la minoria.

Ara mateix és difícil calcular què passarà en les altres repúbliques. A l'URSS no es fan enquestes electorals prèvies fiables i públiques, com les que funcionen en alguns països europeus. En el cas del Bàltic tots els observadors estan d'acord que es produirà una clara victòria dels grups nacionalistes. I sembla que no cal ni l'enquesta per entendre que aquesta és la hipòtesi més factible. Però no a tot arreu és igual.

Cal tenir en compte que en les repúbliques bàltiques el PCUS no s'ha situat en contra dels fronts popular sinó

que en alguns casos (Estònia) fins i tot s'ha posat al seu davant. En canvi a Armènia, a Moldàvia, a Ucraïna, el partit s'ha vist completament arraconat i, en algun cas, directament qüestionat. La confrontació política, doncs, serà inevitable. Però també és en aquestes repúbliques on hi ha menys transparència i on les velles guàrdies del PCUS més podran maniobrar tranquil·lament.

- A Armènia la lluita per recuperar l'Artxag, i també el terratrèmol, han possibilitat un nivell molt alt d'organització. Però la majoria dels membres del Comitè Karabakh estan actualment detinguts i per tant no poden participar en la contesa electoral. El màxim dirigent de l'església armènia (amb clares vinculacions nacionalistes) es presenta a les eleccions.

- Ucraïna és una de les repúbliques més controlades pel bunker del PCUS, i per això és molt difícil per als nacionalistes accedir al Parlament. Cal comptar, però, amb l'empenta que s'ha produït els últims mesos en la regió de Lvov, on han tingut lloc manifestacions i concentracions sense precedents en la moderna història del país. També pot afavorir a les candidatures progressistes el malestar de la població per l'accident de Txornòbil.

- A Moldàvia, aquestes últimes setmanes s'ha disparat la reivindicació na-

Gorbatxov, durant una visita a una granja soviètica.

diputats més progressistes i demòcrates —amb carnet del PCUS o sense— surtin elegits. La batalla, deixant de banda els resultats que puguin treure els candidats dels Fronts Populars a les repúbliques bàltiques, se centrarà sobretot a Moscou i a Leningrad. A la capital soviètica cal no perdre de vista l'evolució de la campanya i els resultats finals d'aquests candidats:

—Roy Medvedev. Sociòleg i historiador. Va col·laborar amb el règim reformista de Khruixtxov. Antistalinista i partidari de sistemes d'economia mixta —ha reivindicat, sobretot, les idees de Bujarin i les experiències de la NEP dels anys 20— Medvedev va ser expulsat del PCUS l'any 1968 durant les purgues de Bregnev contra els sectors més progressistes del partit. L'actual política de *glasnost* li ha permès tornar a l'activitat política. El districte de Gagarin, de Moscou, el va elegir candidat a diputat.

cionalista, i s'ha parlat clarament, per primera vegada, de la unitat ente Moldàvia i Romania. No sembla, però, que hi haja hagut temps per organitzar electoralment aquesta reivindicació.

- A Geòrgia la situació és bastant confusa des de fa mesos. Arriben notícies de manifestacions i posicionaments de grups nacionalistes, però d'una intensitat molt menor a la d'altres repúbliques veïnes i a la que la pròpia Geòrgia va manifestar a principis de la dècada dels 60. Hi ha minories nacionals dins Geòrgia que podrien donar alguna sorpresa (abkhassos, maskhets, ossats...).

- Les poblacions musulmanes, finalment, són una completa incògnita. Ningú dubta que el sentiment nacional és, entre els àzeris, els tadjiks, els kazaks..., dels més forts de la Unió Soviètica. Però, d'alguna manera igual que a Ucraïna, el poder de l'aparell del partit és molt fort. I, a més, en alguns casos, és el vell partit stalinista el principal referent dels nacionalismes (evidentment interessats). L'exemple més clar és el del Kazakhstan, on la major manifestació nacionalista es va produir en protesta pel nomenament d'un rus (Guennadi Kolbin) com a dirigent màxim del PC Karakh. Kolbin substituïa un vell partidari de Brejnev, Dinmukhamed Kunshev.

En la resta de casos podria haver alguna sorpresa però aquesta seria molt poc important en termes numèrics. Principalment, cal seguir la pista dels tàtar, bielorrussos i jueus. □

Per primera vegada, els soviètics podran triar un candidat no beneït des de les altres instàncies el PCUS.

—Iuri Afanassiev. Historiador vinculat al sector més avançat i democràtic del PCUS. És director general de l'Institut d'Arxius de Moscou. Des d'aquest càrrec impulsa una proposta de revisió de la història russa i soviètica, especialment l'etapa del terror stalinista. És president de la societat Memorial, una organització creada al gener per rehabilitar les víctimes de Stalin, però que, de fet, actua com a cobertura legal de les activitats polítiques de grups com la Unió Democràtica i el Front Popular. Es presenta per la localitat de Noginsk, pròxima a Moscou.

—Telman Gdlian. S'ha fet famós per ser el fiscal que ha denunciat la màfia de l'Uzbequistan i com a jutge d'instrucció del cas de Yuri Txurbanov, el gendre de Leònid Brejnev, implicat també en l'afer. Gdlian, que diu que la màfia italiana «és un nen petit» comparada amb la soviètica, centra la

seva campanya en la lluita contra la corrupció. Es presenta pel districte de Tushino.

Aquests candidats s'enfronten, a hores d'ara en la campanya electoral, no només amb candidats oficials com Brakov i el *gerent empresarial* Iuri Skokov, sinó també amb populistes com el cosmonauta Leonov o el professor de culturisme Igumenov, pel que sembla pròxim al grup d'extrema dreta Pamiat.

Polarització a Leningrad

A l'antiga capital de l'imperi tots els sectors democràtics van coordinar els seus pre-candidats en la plataforma «Eleccions 89». Després de la fase de selecció, no caracteritzada precisament pels mètodes democràtics, només cinc ciutadans poden aspirar a ser diputats: un membre d'un grup polític informal,

un dels *verds*, l'editor de la revista progressista *neva*, un advocat i un professor d'econòmiques.

A Leningrad, els conservadors del PCUS tenen base social i força organitzativa per copar la majoria de les 21 circumscripcions. Aquestes primeres eleccions parlamentàries soviètiques no es presenten, doncs, com un duel govern-oposició ni tan sols PCUS contra els altres grups. Es tracta, més aviat, d'un assaig general polític-electoral que donarà com a resultat les constants vitals del país i evidenciarà la força o la feblesa de la *perestroika* com a projecte de transformació social. Perquè no només els resultats favorables als reformistes, als conservadors o als independents seran importants a l'hora d'analitzar la situació de després del 26 de març, sinó també les tupinades i les manipulacions de la votació de l'escrutini que es preveuen, inevitablement, a algunes circumscripcions. □